

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Anden Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 134. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1836_518A_2-txt-shoot-idm7636.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Vi huske nok, at *Partherne* fra *Crassus-Dagene* var de hovmodige Romere en Pæl i Kjødet, men langt frygteligere end de blev dog *Ny-Perserne*, som, i Begyndelsen af det *Tredie* Aarhundrede (under Keiser *Alexander Severus*), omstyrtede *Arsacidernes* Throne og 135reiste en Ny, vidt bekiendt under Navn af *Sassanidernes*. Den Første, der besteg den, var nemlig *Artaxar* eller *Artaxerxes*, Søn af Sassan ^{*}*Agathias* II. 26-27., hans nærmeste Eftermand *Schapur*, fangede og Man vil sige, flaaede den Romerske Keiser *Valerian*, og i hans Dage skal *Manes* være opstaaet, og have stiftet det *Manichæiske* Troes-Samfund, der i det *Fjerde* Aarhundrede blev meget udbredt og navnkundigt over hele Romer-Riget. Saalidt vi nu end her kan indlade os paa at adspredde det Mørke, der indhyller *Manes* og hans Læres Eiendommelighed, maae vi dog bemærke, deels at denne *Persiske Prophet* naturligviis staaer i den nøieste Forbindelse med *Ny-Persernes* Opkomst, og deels, at hans Lærdom aabenbar var en Blanding af *Oldpersiske* (Magiske) og *Christelige* Forestillinger, saa *Frelsen* og *Opreisningen*, *Christus* bragde, skulde være den Lys-Kongens (*Ormuzds*) Seier over Mørke-Drotten (*Ahriman*), som *Zoroaster* havde forkyndt og Fædrene ventet. Heraf, seer Man let, det nødvendig fulgde, at han forkastede det Gamle Testamente, som Guddommens gamle Pagt med *Abrahams* Folk, men her maae vi holde os til, hvad der i *Stats-Historien* er Hoved-Sagen, at den Mosaisk-Christelige Anskuelse af Menneskets himmelske Byrd og underfulde Opreisning af Faldet ved *Jesus Christus*, ogsaa i denne Skikkelse gjorde sin Virkning til at hæve og styrke et sjunket Folk. I hvad Forhold han nu stod til *Manes*, den *ny* Prophet *Mazdak*, som vi møde under *Nuschirvans* Fader *Kabades*, er dunkelt, men da han, med stort Bifald, udraabde *Kvindernes Fællesskab*, spaaede han sanddru om Rigets forestaaende Undergang, thi Erfaring lærer, at en saadan Udsvævelse altid gjør Mænd til Kvinder og Kvinder til Dyr, og for *Øster-Lænderen* som ei engang holder sit Fruer-Bur i Hævd, er desuden slet 136Intet helligt. *Mazdaks* Lærdom var imidlertid ogsaa endeel Perser vederstyggelig, saa, da *Kabades* antog den, skedte der en Opstand imod ham, og hans Søn *Khosru Nuschirvan*, som stak sit Spyd i Middel-Havet, og blev berømt i Østen, som Thjodrik i Vesten, var den ingenlunde gunstig. Tvertimod synes *Nuschirvan* at have sværmet mere for *Zend-Troen* end for Retfærdighed; thi baade stræbde han med Sværdet at omvende *Georgier* og *Mingreljer*, og hans gientagne Storme paa *Edessa* (Orfa) skal have reist sig af Lyst til at gjøre *Christus* til Løgner. Det var nemlig et almindeligt Sagn i Øster-Leden, ei blot at den gamle Kong *Augar* i Edessa havde skrevet *Jesus* til og faaet et trøsteligt Svar, men ogsaa, at *Jesus* med det Samme havde lovet, Edessa skulde være uindtagelig ^{*}*Prokops* Perser-Krig II. 12. 26-27. *Evagrius Kirke-Historie*. IV. 26.. Mod det Ord løb *Nuschirvan* da Storm, og skiøndt *Prokop* selv ingen Christen var, kunde han dog ikke undertrykke sin Forundring over, hvor besynderlig den mislykkedes, medens vi maae finde det i sin Orden, at skiøndt Sagnet var ugrundet, *Herren* dog tog Deel i en Kamp, der gjaldt hans Ære.